

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕДУР БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Досліджено особливості класифікаційної характеристики програмного забезпечення для автоматизації системи бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств, а також систематизовано основні вимоги для забезпечення раціонального вибору даного програмного забезпечення з урахуванням особливостей діяльності конкретного підприємства. Проведено порівняльний аналіз основних програмних продуктів для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. Представлено характеристику особливостей використання різних програмних продуктів автоматизації бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах різних галузей економіки. Розкрито ряд основних переваг від здійснення ефективного процесу автоматизації процедур бухгалтерського обліку для забезпечення підвищення прибутковості та економічного зростання підприємств України.

Ключові слова: програмний продукт, програмне забезпечення, автоматизація системи бухгалтерського обліку, вимоги до програмних продуктів, фірма-розробник, ефективність, прибутковість, економічне зростання.

R. V. SKALYUK
Khmelnytsky National University

ENSURING EFFECTIVE AUTOMATION OF ACCOUNTING PROCEDURES AT DOMESTIC ENTERPRISES

Is substantiation of basic elements to create an integrated approach to ensure effective process automation accounting procedures of domestic enterprises, which contributes to the profitability and growth of enterprises in Ukraine in modern conditions of instability and unpredictability of the business environment. The features of the classification of the software to automate the accounting of domestic enterprises and systematized the basic requirements for a rational choice of software with the peculiarities of a particular company. A comparative analysis of key software for automating accounting procedures in domestic enterprises. Submitted characteristic features of the use of different software products automate accounting in domestic enterprises of various industries. Revealed a number of key benefits of the implementation of an effective process of automating accounting procedures for improving the profitability and growth of enterprises in Ukraine. The effective process automation of accounting system of enterprises in Ukraine is a priority increase efficiency and economic growth of enterprises.

Key words: software, automation of accounting system, requirements for software, firm-developer of software, efficiency, profitability, economic growth.

Постановка проблеми. Сучасна економічна ситуація, що склалася в Україні, ставить нові виклики та завдання, які вимагають від вітчизняних підприємств своєчасного, оперативного і обґрунтованого прийняття ефективних управлінських рішень, що повинні базуватися на своєчасній, достовірній, належним чином обробленій та підготовленій за даними бухгалтерського обліку інформації. За даних умов, забезпечення ефективного процесу автоматизації системи бухгалтерського обліку суб'єктів господарської діяльності набуває принципово важливого значення у світлі високої динаміки змін та стрімкого розвитку нових інформаційних технологій для автоматизації процедур бухгалтерського обліку підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У зв'язку зі швидкими темпами науково-технічного і технологічного прогресу, перманентної еволюції інформаційних технологій, питання автоматизації бухгалтерського обліку підприємств є досить актуальними про що свідчить наявність великої кількості публікацій, присвячених даній проблемі, серед вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: А.М. Береза, С.А. Гаркуша, С.М. Деньга, А.П. Дикий, В.М. Гужва, В.П. Завгородний, С.В. Івахненко, Ю.А. Кузьмінський, С.І. Травінська, Е.А. Умнова, В.Г. Швець та ряду інших вчених. Слід зазначити, що фірми-розробники програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку підприємства також частково розкривають дані питання, однак, переважно, з позицій функціональних можливостей та основних переваг конкретних програмних продуктів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Стрімкий рівень розвитку інформаційних технологій і програмного забезпечення автоматизації облікових процедур, що супроводжується процесами трансформації та гармонізації національної системи бухгалтерського обліку відповідно до стандартів міжнародної облікової практики, у своїй сукупності обумовлюють формування нових горизонтів проведення досліджень, серед яких обґрунтування комплексного підходу для забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку підприємств з метою підвищення рентабельності та розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання у системі національної економіки.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні основних елементів для формування комплексного підходу до забезпечення ефективного процесу автоматизації процедур бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств, який сприяє підвищенню прибутковості та економічному зростанню підприємств України в сучасних умовах нестабільності і непередбачуваності бізнес середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. З розвитком новітніх інформаційних технологій зростає роль автоматизації як одного з основних факторів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Так, реалізація облікових процедур в умовах раціонально автоматизованого облікового середовища суттєво впливає на процес бухгалтерського обліку, який забезпечує повноту задоволення інформаційних потреб користувачів та ефективність управлінських рішень в системі досягнення економічного розвитку вітчизняних підприємств.

Зауважимо, що суб'єкт господарської діяльності, менеджмент якого вирішив перейти від ручного способу обробки облікової інформації до автоматизованого, може здійснити такий перехід одним із трьох можливих способів: 1) створити програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку самостійно; 2) замовити проект у спеціалізованій фірмі; 3) придбати універсальне програмне забезпечення.

Вважаємо за доцільне розглянути базову характеристику зазначених основних варіантів створення програмного забезпечення для автоматизації процедур бухгалтерського обліку підприємства. Так, варіант номер один, тобто розробка програмного забезпечення для автоматизації облікових процедур самостійно, обирають лише дуже великі підприємства зі специфічними видами діяльності та організаційною структурою. Однак, негативним моментом даного підходу є те, що штатні програмісти підприємства не завжди дотримуються стандартів створення баз даних і тому, часто такі програми не дають змоги переносити інформацію до інших програм, тобто можливість інтегрування інформаційних даних бухгалтерського обліку підприємства фактично є відсутньою.

Другий варіант, який передбачає створення програми для автоматизації бухгалтерського обліку на замовлення в спеціалізованій фірмі, є найдорожчим з усіх можливих трьох основних варіантів. Однак, даний шлях доцільно обирати великим підприємствам зі специфічними видами діяльності та організаційною структурою. Так, за умови реалізації саме такого підходу, успішність впровадження програмного продукту для автоматизації облікових процедур підприємства буде залежати від фірми-розробника, її компетентності, авторитетності, порядності, надійності тощо.

Застосування на підприємстві третього варіанту передбачає придбання універсальної бухгалтерської програми, розробленої для масового продажу, яка потребує лише незначної модифікації для врахування потреб конкретного підприємства. Слід зазначити, що такий програмний продукт для автоматизації бухгалтерського обліку є менш пристосованим до специфіки діяльності підприємства, однак коштує він значно дешевше, ніж написання програми на замовлення спеціалізованою фірмою. Найбільш позитивною характеристикою даного варіанту є те, що розроблене програмне забезпечення для автоматизації облікових процедур вже пройшло апробування на практиці. Адже, програмні продукти такого виду, як правило, супроводжуються і постійно удосконалюються, поки існує фірма-розробник. Так, яскравими прикладами даного виду програмних продуктів є програми таких фірм-розробників, як: «ІС:Підприємство», «Парус», «Галактика» тощо [2].

Слід відмітити, що на підставі аналізу літературних джерел, інформації з конкурсів програмних продуктів [7, 8] і тестування програм для автоматизації процедур бухгалтерського обліку, можна зробити цілком обґрунтований висновок, що жодний програмний продукт, який створений на конкретному підприємстві його власними програмістами, не може бути ідеальним, оскільки такий продукт був створений лише на одному підприємстві і відповідно він не пройшов апробування і тестування на кількох підприємствах.

На наш погляд, найбільш раціональним є варіант придбання (купівлі) підприємством-замовником готового програмного продукту для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві, який супроводжується отриманням усього комплексу відповідних послуг щодо налагодження і впровадження даної програми у практичну діяльність підприємства.

Таким чином, у даному контексті, вважаємо за доцільне більш детально дослідити особливості класифікаційних характеристик програмних продуктів для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах з метою забезпечення раціонального вибору бухгалтерської програми. Так, С.В. Івахненко [5, с. 249; 6, с. 144] пропонує класифікаційну систему, яка передбачає чітке групування програмного забезпечення автоматизації системи бухгалтерського обліку підприємства за певними ознаками (табл. 1).

Так, однією із найбільш важливих ознак, представленої класифікаційної характеристики програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку підприємств, є об'єкти обліку. Оскільки, майбутнім користувачам програмного забезпечення для автоматизації облікових процедур на підприємстві необхідно чітко розуміти, що програми різних класів призначені для підприємств різного розміру, що детально представлено на рис. 1.

Варто зазначити, що належне врахування розміру підприємства відіграє ключове значення для забезпечення раціонального вибору адекватного програмного забезпечення автоматизації бухгалтерського обліку. Так, вибір програмного продукту для автоматизації системи бухгалтерського обліку, яке реально не відповідає розмірам підприємства, призведе до невиправданих фінансових витрат, і можливо, буде мати негативні психологічні наслідки для працівника (працівників) бухгалтерії.

Класифікаційна характеристика програмного забезпечення для автоматизації процедур бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств

Ознака класифікації програмного забезпечення	Основні види програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві
1. За способом створення	Написання штатним програмістом
	Створення на замовлення спеціалізованою фірмою-розробником
	Універсальний програмний продукт
2. За об'єктами обліку	Домашня бухгалтерія
	Малі підприємства
	Середні підприємства
	Великі підприємства
	Багатогалузеві корпорації
3. За способом реалізації в програмах бухгалтерських функцій	Програми, у яких перевага надається ручному введенню операцій
	Програми, у яких перевага надається введенню операцій за шаблонами
4. За комплексністю виконуваних функцій	Інтегровані програми зведеного обліку
	Окремі автоматизовані робочі місця (АРМ)
	Комплекси пов'язаних АРМ
5. За призначенням	Програми для ведення бухгалтерського обліку
	Фінансово-аналітичні системи
	Програми для автоматизації управлінської діяльності, що містять модуль бухгалтерського обліку
	Правові бази даних

Джерело: побудовано на підставі [4, с. 362; 6, с. 144].

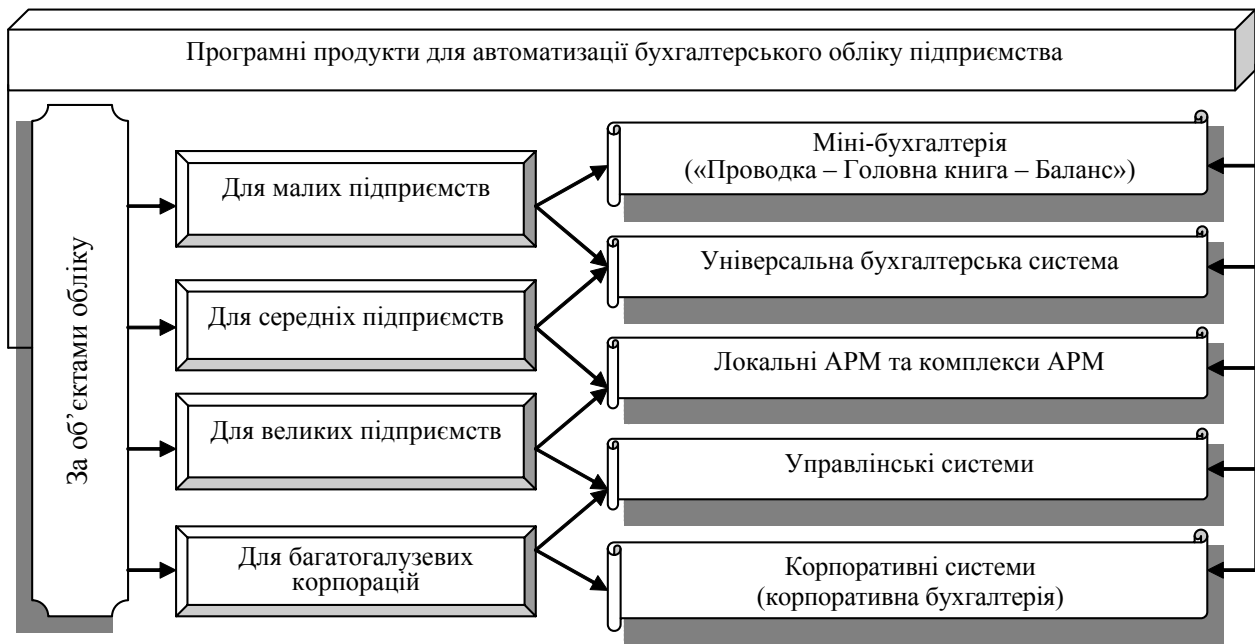

Рис. 1. Основні види програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку залежно від розміру підприємств
Джерело: побудовано на підставі [3, с. 163; 6, с. 145]

Важливе значення для забезпечення раціонального вибору програмного забезпечення автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві відіграє врахування набору ключових вимог до даного програмного забезпечення. Слід зазначити, що вимоги до програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку підприємств формують три різні категорії користувачів, а саме: 1) бухгалтери, як безпосередні користувачі автоматизованої системи бухгалтерського обліку; 2) спеціалісти з комп'ютерних систем – програмісти і техніки; 3) керівництво (менеджмент) підприємства. Отже, перелік вимог до програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку необхідно розглядати, як складний, взаємопов'язаний комплекс функціональних, технічних, комерційних та ергономічних вимог, системне і належне врахування яких дає змогу забезпечити базові передумови для ефективного процесу автоматизації облікових процедур на підприємстві (табл. 2).

Сучасний ринок бухгалтерського програмного забезпечення наповнений універсальними програмами для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах різноманітних галузей, які уже

апробовані на практиці і максимально враховують специфіку діяльності підприємства різних галузей національної економіки. Відмітимо, що на ринку України найбільша кількість програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку розроблена саме для підприємств торгівлі такими найбільш відомими фірмами-розробниками, як: «1С:Підприємство», «Парус», «Дебет Плюс», «Банкомзв'язок», «Інтелект-Сервіс», «Марка», «Протока», «Система», «К-Trade», «GrossBee», «ITOGO», «Альоша», «Інтальов», «Інфополіс», «КомінТех» тощо.

Таблиця 2

Комплекс основних вимог до програмних продуктів для автоматизації процедур бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств

Група вимог	Вимоги	Характеристика вимог до програмного продукту для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві
Функціональні вимоги	Ведення журналу операцій	Здатність вводити та накопичувати всі господарські операції, які відображають господарську діяльність підприємства
	Достовірне відображення сальдо облікових рахунків	Можливість розраховувати підсумки по рахунках бухгалтерського обліку (обороти, залишки) на будь-який момент часу при довільній кількості введених господарських операцій
	Аналітичний облік	Можливість вести аналітичний облік в таких розрізах і з таким рівнем деталізації, як цього вимагають потреби управління
	Кількісний облік	Можливість ведення обліку в натуральному вимірнику
	Валютний облік	Облік у валютах, що відрізняються від базової (основної валюти)
	Гнучкість	Можливість налагодити програму під особливості діяльності конкретного підприємства та зміни в законодавстві
Технічні вимоги	Невибагливість до апаратного забезпечення	Можливість ефективно працювати на комп'ютерах з середніми технічними характеристиками
	Редактор документів	Вбудовані в програму засоби створення і коригування форм первинних документів, розрахунків та звітів
	«Експорт-імпорт» даних	Можливість обмінюватися даними з іншими програмами та пристроями (касовими апаратами, технологічними датчиками,
	Робота в мережах	Здатність працювати на кількох комп'ютерах з поєднанням даних за допомогою комп'ютерної мережі
	Захист інформації	Забезпечення кодування інформації та обмеження доступу за допомогою системних паролів
	Архів документів	Вбудовані засоби архівації даних з можливістю швидкого відновлення інформації
Комерційні вимоги	Ціна	Прийнятна для підприємства ціна програмного забезпечення та його супроводу
	Супровід	Послуги з навчання користувачів, оперативні консультації, оновлення програмного забезпечення
	Документація	Якісна детальна друкована документація до програм
Ергономічні вимоги	Інтерфейс користувача	Зручні та нешкідливі для здоров'я користувача засоби забезпечення діалогу «людина-комп'ютер»
	Програмна допомога	Розвинена система програмної допомоги, яка дозволяє отримати «підказку» щодо будь-якої функції або дії в програмі

Джерело: побудовано на підставі [2; 6, с. 146-147]

Для забезпечення автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємствах громадського харчування компанія «АБІ Україна» (www.abuu.ua) розробила проект «1С-Парус: Ресторан+Бар+Кафе Українська версія». Конфігурація даного програмного продукту розроблена на основі базових об'єктів системи «1С: Підприємство» і є готовим рішенням для автоматизації процесів роздрібного продажу на підприємствах громадського харчування з використанням торговельного обладнання. Дане рішення дозволяє створити спеціалізовані персональні робочі місця для таких працівників підприємства, як: адміністратор автоматизованої системи управління торговельним процесом, менеджер зміни, касир, офіціант, бармен [2].

Лабораторія Форт (www.1c.kiev.ua) розробила комплексне рішення для автоматизації системи бухгалтерського обліку в ресторані під назвою «Управління ресторанним бізнесом». Так, даний проект було впроваджено у ТОВ «Імпреза-АРТ» (ресторан мережі «Козирна карта»). Система складається із двох взаємопов'язаних контурів: «Форт: УРБ Front Office» і «Форт: УРБ Back Office». Підсистема «Форт: УРБ Front Office» призначена для автоматизації таких робочих місць: адміністратора ресторану, офіціанта, касира, бармена, бухгалтера. Підсистема «Форт: УРБ Back Office» призначена для автоматизації

бухгалтерського та податкового обліку підприємств громадського харчування і включає робочі місця бухгалтера, комірника.

Свої рішення для автоматизації процесів бухгалтерського обліку на підприємствах паливно-енергетичного комплексу представили фірми «OXС Україна» (www.oxs.com.ua), «АТЛАС», «Галактика», «Техноінфосервіс ЛТД» (www.tic.com.ua), «ЕнТехЕко» (www.entecheco.com.ua).

Компанія «Інформконтракт» (www.alfasystem.ru) розробила і впровадила на підприємстві хімічної промисловості ОАТ «Сільвініт» ERP-систему «Аlfa». Так, засобами цієї системи забезпечується реалізація основних бізнес-процесів, повністю автоматизовані процедури управлінського, бухгалтерського і податкового обліку, кадровий облік та розрахунок заробітної плати на підприємстві.

Для підприємств будівельного комплексу розроблено: 1) комплексну систему обліку і планування компанією Apple Consulting (www.applecons.com.ua), яка впроваджена у великій будівельній компанії м. Києва; 2) систему управління будівельними компаніями фірми «АТЛАС» (www.atlas.ua), яка була впроваджена у практику діяльності КПМПК-2 та ЄвразіяТранзитГруп; 3) ERP-система для управління корпоративним бізнесом «Галактика» (www.galaktika.ua), реалізована у багатопрофільному холдингу «ENSOgroup». Зазначимо, що дані системи дозволяють в різній мірі автоматизувати управлінський і фінансовий облік, процедури формування звітності, бюджетування, планування та аналізу на підприємствах будівельної галузі.

З метою автоматизації процедур бухгалтерського обліку на транспортних підприємствах своє рішення запропонувала фірма «АБІ Україна», якою було розроблено систему «Альфа-Авто 4.0», що призначена для автоматизації бізнес-процесів, управління та оперативного обліку на підприємствах автомобільного бізнесу. Ця система є конфігурацією для програми «1С: Підприємство 8.0», і призначена для автоматизації системи бухгалтерського обліку автосалонів, авторемонтних майстерень, автосервісів і підприємств торгівлі автозапчастинами, шинами і супутніми товарами.

Фірмою «ComArch SA» (www.comarch.com) для банківської сфери було запропоновано комплексне рішення підтримки процесів продажу кредитів «Augum Credit Care». Так, дана система була успішно впроваджена в ряді іноземних банків. Фірмою «Terrasoft» (www.terrasoft.com.ua) було розроблено CRM-систему для банківських установ, тоді як фірмою «ФОСС-Он-Лайн» (www.foss.kharkov.ua) була представлена корпоративна пошта FossMail [2].

Зазначимо, що у сучасних умовах наповнення ринку досить різноманітними програмними продуктами для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах, завдання забезпечення раціонального вибору для конкретного підприємства програмного забезпечення набуває принципової важливості. На наш погляд, для забезпечення правильного вибору адекватного для конкретного підприємства програмного забезпечення для автоматизації облікових процедур, необхідно обов'язково враховувати результати порівняльного аналізу переваг та недоліків практичного використання і результатів апробації бухгалтерських програмних продуктів, які представлені на ринку (табл. 3). Зауважимо, що програмне забезпечення повинно повністю відповідати діючій на підприємстві системи бухгалтерського обліку, задовольняти сучасні вимоги методології бухгалтерської обліку та забезпечувати отримання необхідної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підприємстві.

Результати проведеного порівняльного аналізу програмного забезпечення для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємствах України (табл. 3) свідчать про наявність значного ряду переваг використання програмного продукту «1С: Бухгалтерія 8.0», який дає змогу забезпечити вирішення переважно усіх задач, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства. Так, дане програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку відповідає комерційним вимогам щодо вартості програмного продукту, його впровадження та супроводу. Важливою перевагою програмного продукту «1С: Бухгалтерія 8.0» є можливість одночасного ведення бухгалтерського обліку для декількох організацій в єдиній інформаційній базі, а також налаштування типових операцій — засоби групового введення часто використовуваних бухгалтерських проведень. Програму «1С: Бухгалтерія 8.0» бухгалтер, як користувач може налаштувати самостійно з урахуванням особливостей господарської діяльності конкретного підприємства. Позитивною характеристикою програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.0» є можливість здійснення автоматизованих розрахунків з контрагентами (постачальниками, замовниками), підзвітними особами, а також нарахування заробітної плати працівникам, здійснення різних взаєморозрахунків з працівниками, перерахування заробітної плати на особові рахунки працівників та депонування заробітної плати. У програмі «1С: Бухгалтерія 8.0» підтримується облік діяльності індивідуальних підприємців, які використовують спрощену систему оподаткування [9, с. 62].

Отже, здійснення ефективного процесу автоматизації процедур бухгалтерського обліку підприємств України є пріоритетним напрямом підвищення прибутковості діяльності та забезпечення економічного зростання вітчизняних суб'єктів господарювання, що дає змогу реалізувати комплекс таких важливих переваг:

- 1) скорочення паперового документообігу та зменшення витрат часу на створення і пошук документів;
- 2) посилення контролю за виконанням доручень за рахунок наявності повної інформації щодо

виданих кожному виконавцеві завдань з урахуванням термінів виконання та результатів виконання робіт і, як наслідок, підвищення виконавчої дисципліни;

Таблиця 3

Порівняльний аналіз програмного забезпечення для автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємствах України (побудовано на підставі [9, с. 63])

Комп'ютерні програми	Напрями порівняльного аналізу		
	Призначення	Група споживачів	Облікові автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві
«Парус»	Для ведення бухгалтерського обліку на малих і середніх підприємствах різних видів діяльності	Бухгалтерія, яка розподілена на відповідні функції працівників	Введення операцій за відповідними шаблонами. Основні можливості системи: облік основних засобів, матеріалів і МШП; облік фінансово-розрахункових операцій; нарахування заробітної плати; звіти; введений новий механізм, який дозволяє користувачеві самостійно налаштувати форми усіх документів щодо реалізації, додавати в систему документи, розроблені користувачем
«Бухком-плекс»	Для ведення бухгалтерського обліку на малих і середніх підприємствах різних видів діяльності	Невелика кількість працівників бухгалтерії, для користувачів-	Одночасність оформлення документа і господарської операції. Можливість використовувати генератор аналітичних звітів, в якому самостійно можна визначити рівень необхідної аналітики. Відсутність у програмі модуля «Фінансовий аналіз»
«Інфо-бухгалтер»	Для ведення бухгалтерського обліку на малих і середніх підприємствах різних видів діяльності	Невелика кількість працівників бухгалтерії	Ручне введення господарських операцій та за допомогою документів. Програма здійснює такі операції: формування балансу, оборотної відомості, Головної книги, відомостей аналітичного обліку по рахунках, журналів-ордерів і відомостей до них, шахового балансу, різноманітних відомостей і довідок; аналіз фінансової діяльності з можливістю побудови графіків і діаграм
«Кіп Expert 4.1»	Для ведення обліку на великих підприємствах з великими обсягами	Бухгалтерія розподілена на	Вихідними даними для програми є господарські операції, що вносяться до Журналу господарських операцій
«1С: Бухгалтерія 7.7»	Для ведення бухгалтерського обліку на малих і середніх підприємствах різних видів діяльності	Невелика кількість працівників бухгалтерії	Універсальна бухгалтерська програма, яка призначена для ведення синтетичного та аналітичного бухгалтерського обліку. Дозволяє вводити господарські операції декількома способами: ручне введення господарських операцій; використання типових операцій; використання режиму «Документи і розрахунки»
«1С: Бухгалтерія 8.0»	Для ведення обліку в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності	Невелика кількість працівників бухгалтерії	Автоматизовані процедури бухгалтерського обліку забезпечують одночасну реєстрацію кожного запису господарської операції, як на рахунках бухгалтерського обліку, так і в необхідних розрізах аналітичного обліку, кількісного і валютного обліку. Користувачі можуть самостійно управляти деякими методичними параметрами системи бухгалтерського обліку в рамках налаштування облікової політики, створювати нові субрахунки в розрізі аналітичного обліку
«Офіс 2000 PRO 2.3»	Для ведення бухгалтерського обліку на малих і середніх підприємствах	Невелика кількість працівників бухгалтерії	До складу професійної версії входить: модуль «Бухгалтерія 2000», набір інструментарію для ведення маркетингової діяльності та організації довідкової інформації, організації документообігу, підтримуються багатомовність, наявність декількох складів. Програма включає також щоденник для аналізу інформації про розклади і плани, довідник для обліку контактів працівників підприємства, дозволяє створити базу даних усіх документів підприємства, що прискорює їх пошук і роботу з ними
«SoNet Бухгалтерський облік»	Для ведення обліку торговельних, виробничих, будівельних підприємств	Робота великого колективу бухгалтерів, менеджерів, економістів, фінансових	Дозволяє автоматизувати такі сфери бухгалтерського обліку на підприємстві: гуртова і роздрібна торгівля, склад, виробництво, калькуляція собівартості, будівництво. Можливості програми: отримання інформації про будь-який елемент аналітичного обліку у реальному режимі часу, формування звітів у довільній формі за різними об'єктами обліку і з різним рівнем деталізації, усі документи формуються і зберігаються у форматі Microsoft Excel
«Office Tools, 400»	Для ведення обліку та аналізу різних видів діяльності малих та середніх підприємств (у т.ч. корпоративних)	Невелика кількість працівників бухгалтерії	Система складається з декількох програм, кожна з яких може працювати незалежно, але використовує спільні дані. Можливості програми: складський облік, облік фінансових потоків, бухгалтерський облік для торговельних підприємств, наявність додатка «Аналізатор» (звіти з використанням функцій прогнозування і статистики, графіки, діаграми)
«ІНФІН-Бухгалтерія»	Орієнтована на середні та великі підприємства зі складним обліком і не вимагає впровадження та навчання	Велика кількість працівників бухгалтерії	Забезпечується автоматизований процес ведення балансового та позабалансового обліку. Можлива робота з декількома підприємствами на одному робочому місці. Робота можлива в будь-якому періоді, що корисно для оперативного введення первинних документів. Програма «Бухгалтерія» розроблена у таких варіантах: «Міні», «Максі», «Супер» та «Пліт», які відрізняються за функціональними можливостями та за вартістю
«ABACUS Professional»	Призначена для ведення бухгалтерії, фінансового планування та управління на середніх підприємствах	Чисельність працівників бухгалтерії і планово-фінансових служб до 50-60 чоловік	Повний комплекс бухгалтерського обліку, обробка проведень з детальною аналітичною інформацією; облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції у т.ч. формування відповідних записів у Головній книзі; елементи фінансовою аналізу; автоматичне нарахування відсотків і відрахування податків; мультивалютні операції, генератор звітних форм; система апаратного та програмно захищеної інформації; зручний інтерфейс
«Турбо-бухгалтер»	Призначена для торговельних, виробничих, фінансових, аудиторських, страхових, бюджетних підприємств та організацій	Велика кількість працівників бухгалтерії	Можливості програми: набір стандартних бухгалтерських проведень; функціонування програми за принципами «від проведень» та «від первинного документа»; контроль кореспонденції рахунків; швидке і ефективне відновлення бухгалтерського обліку; автоматичний перерахунок залишків при внесенні змін «заднім числом»; поділ бухгалтерії на ділянки обліку; ведення декількох бухгалтерій; висока швидкість побудови звітів; банківські та касові операції; облік основних засобів, нематеріальні активи, МНМА; облік собівартості і складський облік; розрахунок зарплати; діловодство; облік в натуральному і грошовому вираженні; облік у будь-якій кількості валют; багатовимірний і багаторівневий аналітичний облік; фінансовий аналіз діяльності підприємства; зведений облік в групі підприємств
«Банкомзв'язок ERP»	Для ведення бухгалтерського обліку на малих і середніх підприємствах різних видів діяльності	Невелика кількість працівників бухгалтерії	Програма автоматизує бюджетне та виробниче планування, управлінський та бухгалтерський облік, логістичні операції. На підставі введених господарських операцій програма формує бухгалтерські документи та звітність за даними синтетичного обліку

3) забезпечення раціонального розподілу навантаження на співробітників і прозорості їх роботи за рахунок аналізу виданих завдань та своєчасного їх виконання;

4) прискорення документообігу шляхом автоматичного переміщення документів між співробітниками, відсутності необхідності фізичного розмноження і переміщення паперових копій документів, можливості паралельної розсилки документів;

5) скорочення витрат документів за рахунок їх зберігання в єдиному електронному архіві, ведення реєстраційних карток на існуючі паперові документи і зменшення руху паперових документів;

6) забезпечення безпеки документів за рахунок виключення несанкціонованого доступу;

7) зниження матеріальних витрат на папір і оргтехніку за рахунок скорочення паперового документообігу та зниження тимчасових витрат на обробку документів;

8) накопичення корпоративних знань (зберігання історії листування, обґрунтування прийнятих рішень та інших документів), що дає можливість швидко навчати нових працівників підприємства, приймати ефективні управлінські рішення, які ґрунтуються на досвіді та уникнути повторення помилок [1, с. 84].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Забезпечення раціонального вибору адекватного для конкретного підприємства програмного продукту для автоматизації процедур бухгалтерського обліку та ефективне його використання у процесі обробки облікових даних дозволяє забезпечити підприємству: оперативне введення; обробку та формування вихідного інформаційного масиву даних бухгалтерського обліку; забезпечення внутрішнього контролю інформації; зменшення ручної праці; підвищення якості та ефективності роботи бухгалтерів; вдосконалення процесу організації бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства, що у сукупності сприяє удосконаленню системи менеджменту, підвищенню рентабельності та економічному зростанню підприємства.

На наш погляд, перспективним напрямом подальших досліджень з даної проблематики є оцінка економічної ефективності процесу автоматизації процедур бухгалтерського обліку на підприємстві, що представляє, як наукову, так і прикладну цінність.

Література

1. Гаркуша С. А. Теоретичні основи визначення ефекту від впровадження автоматизованих інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту [Електронний ресурс] / С. А. Гаркуша. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.2/81.pdf>

2. Деньга Світлана. Комп'ютеризація обліку на підприємствах різних масштабів та галузей [Електронний ресурс] / Світлана Деньга. – Режим доступу : <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/974/1/Світлана%20Деньга1.doc>

3. Дикий А. П. Особливості вибору програмного забезпечення для комп'ютеризації бухгалтерського обліку великих підприємств / А. П. Дикий, Ю. Д. Довгаль // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2008. – № 4 (46). – С. 61–70.

4. Завгородний В. П. Автоматизация бухгалтерського учета, контроля, анализа и аудита : монографія / В. П. Завгородний. — К. : А.С.К., 1998. — 768 с.

5. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С. В. Івахненко. — К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.

6. Івахненко С. В. Організація бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерної техніки : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» / С. В. Івахненко. – Житомир, 1998. – 225 с.

7. Настольная книга бухгалтера-профессионала / общая редакция И. С. Кумок. – М. : АОЗТ «Московское Финансовое объединение», 1995. – 304 с.

8. Наука управлять: з історії менеджменту. Хрестоматія : навч. посібник / упоряд. І. О. Слепов. – К. : Либідь, 1993. – 304 с.

9. Травінська С. І. Облік і контроль поточних зобов'язань в умовах застосування комп'ютерних технологій [Електронний ресурс] / С. І. Травінська. – Режим доступу : <http://www.libr.dp.ua/uploads/files/ст.Травінська%20С,.pdf>

References

1. Harkusha S. A. Teoretychni osnovy vyznachennia efektu vid vprovadzhennia avtomatyzovanykh informatsiinykh system obliku, analizu ta audytu. URL : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.2/81.pdf>

2. Denha Svitlana. Kompiuteryzatsiia obliku na pidpriemstvakh riznykh mashtabiv ta haluzei. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/974/1/Svitlana%20Denha1.doc>

3. Dykyi A. P., Dovhal Yu. D. Osoblyvosti vyboru prohramnoho zabezpechennia dlia kompiuteryzatsii bukhgalterskoho obliku velykykh pidpriemstv. Visnyk ZhDTU. Ekonomichni nauky. 2008. № 4 (46). S. 61-70.

4. Zavhorodnyi V. P. Avtomatyzatsiia bukhgalterskoho ucheta, kontroliia, analiza y audyta : monohrafiia. K.: A.S.K., 1998. 768 s.

5. Ivakhnenkov S. V. Informatsiini tekhnolohii v orhanizatsii bukhgalterskoho obliku ta audytu: navch. posib. K.: Znannia-Pris, 2003. 349 s.

6. Ivakhnenkov S. V. Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku v umovakh zastosuvannia kompiuternoï tekhniki : dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk : spets. 08.06.04 «Bukhhalterskyi oblik, analiz i audyt». Zhytomyr, 1998. 225 s.
7. Nastolnaia knyha bukhhaltera-professyionala; obshchaia redaktsiia Y. S. Kumok. M.: AOZT «Moskovskoe Fynansovoe ob'edyneniye», 1995. 304 s.
8. Nauka upravliaty: z istorii menedzhmentu. Khrestomatiia : navch. posibnyk; uporiad. I. O. Sliopov. K.: Lybid, 1993. 304 s.
9. Travinska S. I. Oblik i kontrol potochnykh zoboviazan v umovakh zastosuvannia kompiuternykh tekhnolohii. URL : <http://www.lib.dp.ua/uploads/files/st.Travynska%20S,.pdf>

Надійшла 13.05.2015; рецензент: д. е. н. Войнаренко М. П.